

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Indenrigsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 15. september 2023
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Tobias Peter Jessen
Sagsnr.: 2023-0032/46-0014
Dok.: 2948162

Besvarelse af spørgsmål nr. 31 (Alm. del) fra Folketingets Indenrigsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 31 (Alm. del), som Folketingets Indenrigsudvalg har stillet til justitsministeren den 18. august 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra ikkemedlem af udvalget (MFU) Mikkel Bjørn (DF).

Peter Hummelgaard

/

Christian Fuglsang

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 31 (Alm. del) fra Folketingets Indenrigsudvalg:

”Vil ministeren redegøre detaljeret for, på hvilket grundlag Indenrigs- og Sundhedsministeriet uden en lovændring eller nye traktater o.l., på egen hånd kan genfortolke Danmarks internationale forpligtelser i relation til juridisk kønsskifte for mindreårige og på den baggrund ændre sin juridiske praksis? Der henvises til Indenrigs- og Sundhedsministeriets brev til Indenrigsudvalget af 11. august 2023, jf. INU alm. del – bilag 37.”

Svar:

1. Det fremgår af CPR-lovens § 3, stk. 7, 3. pkt., at det er en betingelse for at blive tildelt et nyt personnummer i overensstemmelse med det oplevede køn (juridisk kønsskifte), at den pågældende person på ansøgningstidspunktet er fyldt 18 år.

Der er i spørgsmålet henvist til indenrigs- og sundhedsministerens brev til Folketingets Indenrigsudvalg af 11. august 2023 vedrørende juridisk kønsskifte for mindreårige (Indenrigsudvalget 2022-23 (2. samling) (Alm. del) – bilag 37). Det fremgår bl.a. af brevet – under henvisning til rapporten fra den tværministerielle arbejdsgruppe for LGBTI fra august 2020 – at det efter Justitsministeriets opfattelse kan følge af Danmarks internationale forpligtelser efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 8, at en mindreårig – uanset ordlyden af CPR-lovens § 3, stk. 7, 3. pkt. – kan have adgang til juridisk kønsskifte. Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil derfor, når ministeriet modtager en ansøgning om juridisk kønsskifte, undersøge i hvert enkelt tilfælde, om den pågældende på baggrund af Danmarks internationale forpligtelser har ret til juridisk kønsskifte, uanset ansøgeren ikke måtte være fyldt 18 år.

I lyset af heraf har Justitsministeriet forstået spørgsmålet således, at der spørges til betydningen af EMRK i situationer, hvor der foreligger en konflikt mellem Danmarks forpligtelser efter EMRK og dansk ret.

2. Justitsministeriet kan generelt oplyse, at EMRK – der har været folkeretligt bindende for Danmark siden 1953 – blev inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992. Af bemærkningerne til lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (L 230 af 19. februar 1992), pkt. 4.3.1, jf. Folketingstidende 1991-92, tillæg A, spalte 5421-5476, fremgår bl.a. følgende:

”Som nævnt i afsnit 4.2. er konventionen principielt allerede gennemført i dansk ret ved omskrivning og konstatering af normharmoniseringen, og det fremgår af betænkningen, at det har ligget udvalget stærk på sinde at fremhæve vigtigheden og nødvendigheden af, at man i lovgivningsproceduren også i fremtiden gør sig klart, om et lovforslag kommer i strid med konventionskomplekset. Udvalget har endvidere fundet at burde fremhæve, at det først og fremmest tilkommer lovgivningsmagten at ændre relevante lovbestemmelser, når der træffes nye afgørelser af konventionsorganerne. Den tradition, som der nærmere er redegjort for i betænkningens kapitel 4, hvorefter regeringen fremsætter nødvendige lovforslag til opfyldelse af konventionsforpligtelser som afklaret i Domstolens praksis, bør videreføres. Kun hvis disse forudsætninger opfyldes løbende, kan man efter udvalgets opfattelse fastholde, at domstole og andre retsanvendende myndigheder kan gå ud fra en formodning om, at lovgivningen er forenelig med konventionskomplekset.

Udvalget har således ikke forestillet sig, at domstole og andre retsanvendende myndigheder særlig ofte vil blive stillet over for at skulle tage stilling til en virkelig konflikt mellem en lov- og en konventionsbestemmelse. Formålet med en inkorporering er imidlertid at gøre det klart, at en sådan konflikt erkendes som en mulighed af lovgivningsmagten, og at det er ønsket, at de retsanvendende myndigheder ikke skal føle sig forpligtet til at træffe afgørelser i strid med konventionskomplekset, f.eks. fordi en lov ikke giver en domstol kompetence til at træffe en afgørelse, der kræves efter konventionens artikel 5, eller fordi en lov er formuleret generelt uden at tage hensyn til, at anvendelsen i en konkret situation kan komme i strid med f.eks. konventionens artikel 3 eller artikel 8.

Loven skal navnlig danne grundlag for, at domstolene og andre retsanvendende myndigheder løbende kan tage hensyn til nyere praksis fra konventionsorganerne, som lovgivningsmagten ikke har haft adgang til at tage stilling til.”

Der kan i forlængelse heraf henvises til betænkning nr. 1546/2014 om inkorporering mv. inden for menneskeretsområdet, afsnit 5 om retsvirkningerne af en inkorporering, hvoraf følgende bl.a. fremgår:

”Ved en inkorporering af konventionen ved lov får domstolene og andre retsanvendende myndigheder et lovbestemt grundlag for at undlade at anvende en anden bestemmelse i dansk lovgivning i øvrigt, der må anses for at være i strid med en konventionsbestemmelse. Det er bl.a. tilfældet i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Allerede som følge af

inddragelsen af menneskerettigheder i lovgivningsprocessen, jf. afsnit 4 ovenfor, må det forventes, at sådanne situationer kun vil opstå helt undtagelsesvis. Den praktiske betydning af inkorporering ligger snarere i, at en inkorporering kan medføre, at den pågældende konvention oftere tages i brug i forbindelse med behandlingen af konkrete sager.

[...]

De danske domstole har efter inkorporeringen af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention fastholdt den balance mellem lovgivningsmagten og domstolene, som allerede forud for inkorporeringen var fastslået i Højesterets praksis. Der findes således eksempler på, at domstolene efter inkorporeringen har henskudt generelle spørgsmål til lovgivningsmagten, ligesom der er eksempler på, at domstolene har afvist at anvende en konvention som følge af, at der ikke har været tilstrækkeligt grundlag for en given fortolkning eller tvivl om en given fortolkning.”

Der kan i øvrigt henvises til Højesterets dom af 16. november 2020, sag BS-47957/2019-HJR, som omhandlede forholdet mellem adoptionslovens § 15, 1. pkt., og EMRK artikel 8. Baggrunden herfor var, at adoptionslovens § 15, 1. pkt., indebærer et ubetinget forbud mod adoption, hvis nogen, der skal give samtykke til adoption, modtager betaling, mens det af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol følger, at der i hver enkelt sag om adoption skal foretages en konkret vurdering, bl.a. med inddragelse af, hvad der er bedst for det pågældende barn.

Det fremgår bl.a. af dommen, at der på den baggrund er behov for, at lovgivningsmagten tager bestemmelsen i adoptionslovens § 15 op til overvejelse. Højesteret udtalte endvidere, at der – indtil der måtte foreligge en ny regulering – skal foretages en konkret vurdering af, om afslag på stedbarns-adoption vil være i strid med EMRK artikel 8.